

Sygn. akt VIII U 1005/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Teresa Kalinka
Protokolant	Renata Figiel

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2022 r. w Gliwicach

sprawy B. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

przy udziale M. K.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania B. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 11 czerwca 2021 r. **nr** (...)

1. oddała odwołanie w części podlegania M. K. jako pracownika u płatnika składek B. K. ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku;
2. umarza postępowanie w pozostałej części.

(-) sędzia Teresa Kalinka

Sygn. VIII U 1005/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 czerwca 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził że M. K. jako pracownik u płatnika składek B. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2016 roku. Z uzasadnienia decyzji wynika, że M. K. został zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownik B. K. w okresie od 1 lutego 2014 roku do 28 lutego 2014 roku, od 25 maja 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku w i od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2016 roku, z tym że imienne raporty rozliczeniowe i dokumenty zgłoszeniowe zostały przekazane za lata 2015 i 2016 to jest po upływie około pięciu lat. Brak jest dowodów świadczenia pracy, a nadto pani B. K. jest matką M. K.. Stwierdził, że zawarta po umowa o pracę od 1 stycznia 2015 roku jest nieważna na podstawie art. 58 § 1 k.c.

Odwołanie od decyzji złożyła B. K.. Domagała się jej zmiany poprzez stwierdzenie, że M. K. jako pracownik płatnika składek B. K. podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu rentowemu chorobowemu wypadkowemu w okresie od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2016 roku. Zarzuciła naruszenie art. 80 k.p.a. w związku z art. 77 § 1 k.p.a. polegające na dowolnej, a nie swobodnej i wszechstronnej analizie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, ponieważ organ rentowy pominął fakt zawarcia umowy o pracę dnia 25 maja 2014 roku. Praca była kontynuowana. Organ rentowy również nie wziął pod uwagę przedstawionych dowodów w tym umów zawartych przez B. K. z podmiotem zewnętrznym, to jest Przedsiębiorstwem (...) spółką z o w T. i z okresami faktycznego wykonywania pracy przez M. K... Zostały opłacone składki na ubezpieczenia społeczne za cały okres zatrudnienia do dnia 31 grudnia 2016 roku. Niedopuszczalne jest uzasadnienie decyzji faktem złożenia dokumentów po terminie, ponieważ stanowisko takie nie jest poparte żadnymi przepisami prawnymi i nie może być elementem uzasadniającym decyzję odmowną. Nieoparta na dowodach jest ocena, że dostarczona w toku postępowania dokumentacja mogła być sporządzona w dowolnym czasie i że budzi ona uzasadnione wątpliwości. Do odwołania załączyła szereg dokumentów potwierdzających współpracę z synem w roku 2016. B. K. wyjaśniła, że winę za opóźnienie w zgłoszeniu syna do ubezpieczeń społecznych w latach 2015 i 2016 ponosi biuro rachunkowe. M. K. został nieprawidłowo wyrejestrowany w ZUS w grudniu 2014 roku,

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo poinformował, że w (...) Oddział w B. toczyło się postępowanie, w którym ustalono, że M. K. od 1 stycznia 2015 roku do 28 lutego 2017 roku winien być zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia, a nie tylko do dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego. Przedsiębiorstwo (...) S.A. zgłosiło do ubezpieczeń społecznych jako zleceniobiorcę pana M. K. z podstawą wymiaru składek w wysokości 31 834 zł za maj 2016 roku, za czerwiec 2016 roku, za sierpień 2016 roku z podstawą 20 850 zł i za październik 2016 roku z podstawą wymiaru składek 20 491 zł.

Zainteresowany M. K. poparł odwołanie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. K. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo U. B.. Z zawodu jest magistrem inżynierem budownictwa. W dniu 25 maja 2014 roku zawarła umowę o pracę z M. K. w pełnym wymiarze czasu pracy na okres sześciu miesięcy na stanowisku asystenta projektanta z minimalnym wynagrodzeniem miesięcznym. W dniu 15 grudnia 2014 roku strony zawarły porozumienie zmieniające przedłużając okres obowiązywania umowy do dnia 31 grudnia 2015. Od 1 grudnia 2015 roku do 31 grudnia 2015 r. korzystał z urlopu bezpłatnego. W kolejnym porozumieniu zmieniającym strony postanowiły że M. K. od dnia 1 stycznia 2016 roku będzie zajmował stanowisko architekta specjalisty ds. zarządzania projektami wymiarze 1/4 etatu z minimalnym wynagrodzeniem za pracę (jak za pracę w pełnym wymiarze). Umowa miała być zawarta na czas nieokreślony. W świadectwie pracy wskazano, że umowa uległa rozwiązaniu w dniu 31 grudnia 2016.

M. K. w (...) roku ukończył studia na Wydziale Architektury Politechniki (...) i uzyskał magistra inżyniera architekta. W latach (...) był studentem Uniwersytetu E. w K. na studiach podyplomowych Otrzymał tytuł (...). Kolejne uprawnienia uzyskał w listopadzie 2013 roku. W piśmie z dnia 23 kwietnia 2021 roku B. K. wyjaśniła, że zatrudnienie syna oprócz wymiaru finansowego także miało na celu wypełnienie wymogu odbycia dwuletniej praktyki projektowej, która to praktyka jest niezbędna, aby uzyskać uprawnienia do pełnienia zawodu architekta. Przerwa w roku 2015 spowodowana była tym, że odwołująca nie realizowała projektów, które mogłyby stanowić podstawę do uznania praktyki projektowej M. K. za prawidłową. Syn głównie pomagał przy realizacji umowy zlecenia z (...) w T.. Konieczna była współpraca z osobą posiadającą kwalifikacje w zakresie zarządzania projektami. Taką osobą jest M. K. (pismo odwołującej karta 8-9 akt organu rentowego). M. K. jako architekt specjalista ds. zarządzania projektami miał: sporządzać inwentaryzację z natury obiektów budowlanych, sporządzać dokumentację graficzną oraz, miały sporządzać rysunki budowlane wykonawcze, dokonywać analizy w zakresie prawidłowości, przyjętych rozwiązań architektonicznych w zakresie projektów prowadzonych przez pracodawcę, dokonywać analizy kosztów realizacji projektów, uczestniczyć w sporządzaniu projektów koncepcyjnych, brać udział w procedurach uzyskania pozwoleń urzędowych i wykonywać prace zlecone przez pracodawcę (K. 27 akt ZUS). Odwołująca załączyła kopie inwentaryzacji

hali napraw z czerwca 2014 roku oraz dokumenty sporządzone w dniach 15 stycznia 2016 roku , 1 lutego 2016 , 23 lutego 2016 roku, 1 marca 2016 roku 9 marca 2016, maile z maja 2016 roku z czerwca ,sierpnia, października i 27 grudnia 2016 roku .Są to krótkie uwagi, brak jest inwentaryzacji. dokumentacji graficznej. budowlanych rysunków, analizy kosztów. Najobszerniejsza dokumentacja dotyczy zielonych pomysłów modernizacji zajezdni (...) w T. i pochodzi w listopada 2015 roku (a więc z okresu kiedy zainteresowany był na urlopie bezpłatnym k. 74-87 akt ZUS).

W latach 2015-2016 M. K. świadczył usługi na rzecz Przedsiębiorstwa (...) SA na podstawie umów zlecenia Za pracę otrzymywał stosunkowo wysokie wynagrodzenie. Nie zgłosił, że przebywa na urlopie bezpłatnym ani że podjął ponownie zatrudnienie w roku 2016. Nie zakreślał w rachunkach, że umowa zlecenie jest jego jedynym zatrudnieniem. Nie był świadomy skutków błędnego wypełniania rubryk w rachunkach. Nie przywiązuje wagi do kwestii podatkowych, ani ubezpieczeniowych.

Odwołująca była przekonana wnosząc odwołanie, że syn jako pracownik korzystający z urlopu bezpłatnego nadal podlegać winien ubezpieczeniom społecznym. Świadczy o tym zarzut , że został niesłusznie wyrejestrowany z ubezpieczeń od 1 stycznia 2015 roku i przebieg rozprawy z dnia 19 października 2021 roku. Dopiero po powzięciu informacji, że okres urlopu bezpłatnego nie jest okresem podlegania ubezpieczeniom społecznym w piśmie z dnia 25 października 2021 roku ograniczyła odwołanie domagając się zmiany decyzji w zakresie podlegania ubezpieczeniom w roku 2016.

W spornym okresie obsługę rachunkową prowadzonej przez B. K. działalności prowadziło biuro (...) sp. z o.o. w Z.. Na podstawie zeznań E. O. - pracownika biura obsługującego B. K. - ustalono że M. K. został wyrejestrowany z uwagi na urlop bezpłatny od 1 stycznia 2015 roku i nie został ponownie zgłoszony w roku 2016 roku, bowiem z dokumentów, które świadek otrzymywała od odwołującej nie wynikało, aby M. K. otrzymywał wynagrodzenie za pracę. Świadek była przekonana, że umowa o pracę uległa rozwiązaniu. Dopiero w roku 2021 B. K. zwróciła się o ponowne zgłoszenie M. K. do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego w latach 2015 i 2016 . Uiszczyła należne składki z tytułu wynagrodzenia i podatek.

Do końca roku 2014 sporządzane były listy płac (dowód karta 11 akt sądowych.). W roku 2016 wynagrodzenie miało być płacone w gotówce za pokwitowaniem (karta 43 do 66 akt ZUS). M. K. starając się o zatrudnienie w Akademii (...) w roku 2018 nie wskazał, że był zatrudniony na podstawie umowy o pracę (dowód informacja (...) k.68 akt sądowych)

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie akt organu rentowego, przesłuchania świadka E. O. (k. 62 akt sądowych) Jej zeznaniom Sąd dał w pełni wiarę . Nie były one również kwestionowane przez strony.

Nie dał wiary przedłożonym w organie rentowym dokumentom, a to listom obecności zainteresowanego i pokwitowaniom odbioru wynagrodzeń w roku 2016. Zdaniem sądu dokumenty te zostały sporządzone na potrzeby niniejszego postępowania. M. K. w trakcie przesłuchania zeznał, że czasami wykonywał prace zlecane przez matkę przez pełne 2 dni, czasami po 2 godziny dziennie, a czasami wcale. Była to praca nieregularna, natomiast z list obecności wynika, że odwołujący świadczył pracę w miarę regularnie, w wymiarze nieprzekraczającym 6 godzin dziennie. Listy wynagrodzeń również nie odzwierciedlają rzeczywistego stanu rzeczy. Nie jest wykluczone, że zainteresowany otrzymywał wynagrodzenie za zlecane prace, ale nie była to praca w ramach umowy o pracę , o której mowa w art. 22 k.p. W roku 2014 listy wypłat były sporządzane przez biuro rachunkowe , a w roku 2016 biuro to nie miało żadnej wiedzy na temat otrzymywanego wynagrodzenia przez M. K.. Jest wykluczone aby przez cały rok pracodawca zapominał o kosztach ponoszonej przez siebie działalności z tytułu zatrudnienia syna, (który miał wykazać odpowiedni okres praktyk). W żaden racjonalny sposób nie można wytłumaczyć zmiany w sposobie rozliczania wynagrodzenia za pracę na wypłatę w gotówce bez odprowadzania składek i podatku (pokwitowania dotyczą kwot netto). Ani odwołująca ani zainteresowany nie zwrócili w roku 2017 uwagi na to, że M. K. nie otrzymał PIT za rok 2016 z tytułu umowy o pracę. Nie mogło być również tak, że świadectwo pracy zostało sporządzone w dniu 31 grudnia 2016 roku . Zainteresowany i odwołująca nie pamiętają daty sporządzenia tego dokumentu Nie dał wiary zeznaniom odwołującej i zainteresowanego w części dotyczącej wymiaru czasu pracy i wynagrodzenia z roku 2016.

Nie zasługują na uwzględnienie zeznania stron, że powodem ponownego podjęcia pracy w roku 2016 była umowa z (...) T.. Umowa ta była realizowana co najmniej od roku 2014, zainteresowany w ramach tej umowy w listopadzie 2015 roku wykonał wizualizację, zakres jego kompetencji nie uległ zmianie w latach 2014 – 2015. Odwołująca i zainteresowany nie wykazali, że czas pracy w roku 2016 został zgłoszony jako okres praktyki niezbędnej do uzyskania uprawnień architekta.

Nie jest trafne stwierdzenie odwołującej, że zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych po upływie kilku lat i stosunek pokrewieństwa nie mają wpływu na ocenę wiarygodności dowodów.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zdaniem sądu zainteresowany co najmniej od 2014 roku współpracował z matką i pomagał jej w prowadzeniu działalności gospodarczej. Taka sytuacja miała również miejsce w roku 2015, o czym świadczy przedłożona w organie rentowym dokumentacja. Jest to najobszerniejszy dokument potwierdzający wykonywanie pracy w ramach umowy z (...) T.. Umowa z (...) T. została zawarta w roku 2014, a jej wykonywanie nie zostało przerwane w roku 2015. Z materiału dowodowego nie wynika, aby praca wykonywana przez zainteresowanego w roku 2016 różniła się od czynności wykonywanych wcześniej, mimo zmiany stanowiska. Zainteresowany w latach 2014 i 2015 nie uzyskał żadnych nowych uprawnień i mógł być specjalistą do spraw zarządzania projektami już w roku 2014. Załączone maile, zdawkowe uwagi do projektów z roku 2016 nie odpowiadają zakresowi obowiązków. Zainteresowany zgłaszając się do pracy w roku 2016 winien posiadać nowe zaświadczenie o zdolności do pracy, brak jest wniosków o urlop wypoczynkowy. Z list obecności nie wynika, by korzystał z urlopu, natomiast w świadectwie pracy wpisano urlop w wymiarze 7 dni. Ustalone w aneksie umowy o pracę wynagrodzenie w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w pełnym wymiarze czasu pracy miało na celu uniknięcie opłacania składek z innego tytułu. (umowy zlecenia).

Sąd nie przeczy temu, że M. K. wykonywał w spornym okresie pracę na rzecz B. K., jednak nie była to praca wykonywana w ramach stosunku pracy. Była to pomoc, być może nieodpłatna, lub praca wykonywana na podstawie umowy cywilnoprawnej o świadczenie usług (odpłatnie – „na czarno”).

Zgodnie z art. 22 § 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. W niniejszej sprawie strony nie wykazały że zainteresowany wykonywał pracę pod kierownictwem odwołującej oraz w miejscu i w czasie wyznaczonym przez pracodawcę. Z zeznań M. K. wynika wprost, że sam sobie ustalał godziny pracy mógł ją wykonywać w dowolnym miejscu. Biorąc pod uwagę że Sąd uznał za niewiarygodne potwierdzenia wypłaty wynagrodzeń w gotówce, nie można również przyjąć że odwołująca zobowiązywała się do zatrudnienia syna za wynagrodzeniem. Z dokumentacji potwierdzającej współpracę w roku 2016 wynika, że w różnych miesiącach zainteresowany otrzymywał zadania o różnym stopniu trudności. Ustalenie wynagrodzenia w stałej wysokości przy tak różnorodnych i niesystematycznych zleceniach byłoby nieracjonalne. Praca organizowana przez zatrudniającego, nawet pod jego kierownictwem i kontrolą nie jest właściwa tylko stosunkowi pracy. Ogólne kontrola osoby zatrudnionej na podstawie umowy cywilnoprawnej dokonywana przez zleceniodawcę z punktu widzenia rezultatów działalności nie świadczy o podporządkowaniu pracowniczemu. Zdaniem Sądu bezczynność odwołującej w zakresie zgłoszenia syna do ubezpieczeń społecznych, nieprzekazywanie biuru rachunkowemu informacji o wypłacie wynagrodzenia w roku 2016, brak zaliczek na podatek dochodowy oraz nieuiszczanie składek na ubezpieczenia społeczne świadczą o tym, że nie było jej wolą zatrudnianie syna w ramach stosunku pracy.

W związku z powyższym sąd uznał że praca wykonywana przez M. K. w roku 2016 nie była pracą wykonywaną w ramach umowy o pracę a co za tym idzie zainteresowany nie mógł podlegać ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u B. K. okresie od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2016 roku. Okres urlopu bezpłatnego nie jest okresem podlegania ubezpieczeniom społecznym. M. K. nie spełniał przesłanek z art.

6 pkt 1 ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. Nie podlegały również w ubezpieczeniu chorobowemu z braku przesłanek z art. 11 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wypadkowemu (a contrario art. 12 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Bogate orzecznictwo sądowe wskazuje na pozorność umowy o pracę w sytuacji gdy strony działają w zamiarze uzyskania ochrony ubezpieczeniowej przy braku rzeczywistego wykonywania umowy o pracę na warunkach odpowiadających zatrudnieniu pracowniczemu (porównaj post. Sądu Najwyższego III USK 393, wyrok sygn. I PSKP 18/ 21 , IIIU SKP 30 / 21). Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę na to, że o tym, czy strony istotnie stosunku pracy pozostawały i że stosunek ten stanowi tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę ,wypłata wynagrodzenia ,przystąpienie do ubezpieczenia, opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy wynikających z art. 22 § 1 k.p.. W niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że strony stosunku pracy nie pozostawały w roku 2016.

Odwołanie jako bezpodstawne oddalono na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Umorzono postępowanie w części dotyczącej podlegania ubezpieczeniom społecznym w roku 2015 na podstawie art.469 k.p.c. w związku z art. 355 k.p.c.

(-) Sędzia Teresa Kalinka